

σίῳν, ὧν ἐκτενεστέρα εἶναι ἢ περὶ τῶν νομισμάτων τῶν μεγάλων μαγιστόρων τοῦ τάγματος τῶν ἱπποτῶν τῆς Ῥόδου, ἣτις καὶ ἰταλιστὶ μετεφράσθη *). Ἡ ἀξία τῶν ἐρευνῶν τοῦ κ. Λάμπρου, καὶ ἡ σπανία αὐτοῦ κριτικὴ ἱκανότης, ὁμολογοῦνται ἐν ταῖς βιβλιογραφίαις αἰτινες περὶ τῶν πραγματειῶν αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν ἐν διαφόροις νομισματικαῖς ἐφημερίσιν.

Ἡ περὶ τῶν νομισμάτων τῆς νήσου Ἀμοργοῦ πραγματεία ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ ιγ'. τεύχει τῆς ἐνταῦθα ἐττιδομένης Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος. «Διὰ τῆς μονογραφίας ταύτης, λέγει ὁ κ. Hubert ἐν τῇ ἀνωτέρῳ μνημονευθείσῃ Νομισματικῇ Ἐφημερίδι τῆς Βιέννης, ὁ συγγραφεὺς δημοσιεύει τελείαν νομισματικὴν τῆς νήσου τῶν Κυκλάδων Ἀμοργοῦ, καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς πόλεων Αἰγιαλίας, Μινωας καὶ Ἀρκεσίνης, παρέχων ἡμῖν τὴν μέχρι τοῦδε ἐγνωσμένην καὶ δι' ἀνεκδότων παρ' αὐτοῦ διπλασιασθεῖσαν ὕλην τῶν νομισματικῶν τῆς νήσου τύπων. Πραγματεύεται δὲ ταῦτα μετὰ πειστικῆς ἀκριβείας, ἐξαντλῶν τὸ θέμα χωρὶς νὰ πλανᾶται εἰς μακρηγορίας.»

Ὁ δὲ Paut Becker λαμβάνων τὸ ἐνδόσιμον ἐκ τῆς πραγματείας τοῦ κ. Λάμπρου συνέταξε μακρὰν σπουδὴν περὶ τῶν νομισμάτων τῆς Ἀμοργοῦ «eipe Studien über die Münzen von Amorgos» δημοσιευθεῖσα ἐν σελ. 549 τῆς Numismatische Zeilschrift τῆς Βιέννης τοῦ 1870, ἐν ᾗ πολλοὺς ἀπονέμει τοὺς ἐπαίνους.

Ἐκτὸς δὲ τούτων ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Βερολίνῳ Νομισματικοῦ Μουσείου J. Friedländer ἐν τῇ πραγματείᾳ του das Geräth aufden Münzen von Aegiale μετ' ἐπαίνων μνημονεύει τῆς πραγματείας ταύτης. (Ἐπεταὶ συνέχεῖν.)

*) P. Lampros, Monete inedite dei gran maestri dell'ordine di S. Giovanni di Gerusalemme. (Traduzione del Sign. Kunz) Venezia 1866 gr. in - 8° — Primo supplemento. Venez. 1865.

ΔΗΜΩΔΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

~ ~ ~

ΑΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΩΝ ΓΑΛΛΩΝ

—

Τὸ ᾠσμὰ τοῦ Μαλμπρούγ. (La chanson de Malbrough.)

Ἄν ἡ παρατήρησις ὅτι τὰ δημοτικὰ ᾠσματα καὶ ἐν γένει τὰ προϊόντα τῆς δημώδους φιλολογίας ἀπεικονίζουσι τὸν χαρακτῆρα λαοῦ τινος ἡναιόρθῃ, τὸ ᾠσμα τοῦ Μαλμπρούγ εἶνε πιστοτάτῃ ἀπεικονισις τοῦ γαλλικοῦ χαρακτῆρος.

Ἐν αὐτῷ περιγράφεται ὁ θάνατος καὶ ἡ κηδεία τοῦ Ἀγγλου στρατάρχου Μαλμπρούγ, ὅστις ἀπέθανε δέκα τρία ἔτη μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ᾠσματος.

Ὁ δούξ Μαλμπρούγ, ἀνδρείος στρατηγὸς καὶ περινούστατος διπλωμάτης, πολλὰ πράγματα παρέσχε τῷ μεγάλῳ τῶν Γάλλων μονάρχῃ Λουδοβίκῳ τῷ ΙΔ'. Κατὰ τὴν 14ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1709 ἔτους, κατετρόπωσε ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Μαλπλακὲ τὸν γαλλικὸν στρατὸν ὀδηγούμενον ὑπὸ τῶν στραταρχῶν Βιλλάρ καὶ Βουφλέρ. Ἄλλ' ἐν ᾧ νικηφόρος ὁ Ἀγγλος στρατηγὸς ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πατρίδα του, τὸ ᾠσμα τὸ περιγράφον τὸν θάνατόν του, συντεθὲν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εὐθὺς μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μαλπλακὲ, ἐψάλλετο εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία τῆς Γαλλίας. Ἐν τούτοις πλήρῃς ἡμερῶν ὁ γέρων δούξ ἐζησεν ἐν τῇ ἐπαύλει του Windsor-Lodge μέχρι τῆς 17 Ἰουνίου 1722, ὅτε ἀπέθανε προσβληθεὶς ὑπὸ ἀποπληξίας.

Ὅρθως ἄρα ὁ πρῶτος Ναπολέων, ὅστις συνείθιζε νὰ ὑποταναθορύζῃ τὸ ᾠσμα τοῦ Μαλμπρούγ, ὁσάκις ἐπορεύετο εἰς μάχην τινὰ, ὀρθῶς ἔλεγεν ὅτι τὸ γελοῖον τὰ πάντα στιγματίζει καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν νίκην.

Τὸ ᾠσμα τοῦ Μαλμπρούγ εἶχε πλέον λησμονηθῇ, ὅτε ἡ τροφὸς τοῦ Δελφίνου, διαδόχου τῆς Γαλλίας, ἔψαλλεν αὐτὸ παρὰ τὴν κοιτίδα τοῦ ἡγεμονούπαιδος κατὰ τὸ 1781. Ἡ βασίλισσα Μαρία Ἀντωνίσκη, εἰς ἣν ἤρρεσεν ἡ μουσικὴ, τὸ ἔψαλλεν καὶ αὐτὴ, καὶ μετ' αὐτῆς

σύμπασα ἡ αὐλή. Ἐντὸς ὀλίγου δὲ οὐδεὶς ὑπῆρχεν εἰς τὴν Γαλλίαν μὴ τε-
ρετίζων μιροντόν, τόν, τόν, μι-
ρονταῖνε.

Ἡ μουσικὴ τοῦ ᾄσματος εἶνε ἀφελε-
στάτη, καὶ δὲν στερεῖται χάριτός τινος.
Ἐν τούτοις εἶναι ὀλίγον μονότονος διότι
ὁ ἦχος οὐδόλως ποικίλλεται, ἀλλὰ καὶ
αἱ τριάκοντα δύο τοῦ ᾄσματος στροφαὶ
τὴν αὐτὴν ἔχουσι μουσικὴν. Ἐκ τούτου
ἐπεκράτησεν ἐν Γαλλίᾳ ἡ φράσις *trente*
six couplets sur le même air, ἐπὶ μο-
νοτόνου μουσικῆς λεγομένη.

Ἴδού τὸ ᾄσμα ἐν πρωτοτύπῳ καὶ με-
ταφράσει:

Malbrough s'en va-t-en guerre,
Mironton, mironton, mirontaine.
Malbrough s'en va-t-en guerre,
Ne sait quand reviendra (ter).

Il reviendra-z-à Pâques,
Mironton, mironton, mirontaine.
Il reviendra-z-à Pâques
Ou à la Trinité (ter).

La Trinité se passe,
Mironton, mironton, mirontaine.
La Trinité se passe,
Malbrough ne revient pas (ter).

Madame à sa tour monte,
Mironton, mironton, mirontaine,
Madame à sa tour monte,
Si haut qu'ell' peut monter (ter).

Elle aperçoit son page,
Mironton, mironton, mirontaine,
Elle aperçoit son page
Tout de noir habillé (ter).

Beau page, ah! mon beau page,
Mironton, mironton, mirontaine,
Beau page, ah! mon beau page
Quell' nouvelle apportez? (ter).

Aux nouvelles que j'apporte,
Mironton, mironton, mirontaine,
Aux nouvelles que j'apporte
Vos beaux yeux vont pleurer (ter).

Quittez vos habits roses,
Mironton, mironton, mirontaine,
Quittez vos habits roses
Et vessatins brochés (ter).

Monsieur d'Malbrough est mort,
Mironton, mironton, mirontaine,
Monsieur d'Malbrough est mort,
Est mort et enterré!... (ter).

J'ai vu porter en terre,
Mironton, mironton, mirontaine,
J'ai vu porter en terre
Par quatre z'officiers (ter).

L'un portait sa cuirasse,
Mironton, mironton, mirontaine,
L'un portait sa cuirasse,
L'autre son bouclier (ter).

L'un portait son grand sabre,
Mironton, mironton, mirontaine,
L'un portait son grand sabre,
L'autre ne portait rien (ter).

A l'entour de sa tombe,
Mironton, mironton, mirontaine,
A l'entour de sa tombe,
Romarins l'on planta (ter).

Sur la plus haute branche,
Mironton, mironton, mirontaine,
Sur la plus haute branche
Le rossignol chanta (ter).

On vit voler son âme,
Mironton, mironton, mirontaine,
On vit voler son âme
Au travers des lauriers (ter).

Chacun mit ventre à terre,
Mironton, mironton, mirontaine,
Chacun mit ventre à terre,
Et puis se releva (ter).

Pour chanter les victoires,
Mironton, mironton, mirontaine,
Pour chanter les victoires,
Que Malbrough remporta (ter).

La cérémonie faite,
Mironton, mironton, mirontaine,
La cérémonie faite,
Chacun s'en fut coucher (ter).

«Ὁ Μάλμπρουχ ὑπάγει εἰς τὸν πόλεμον,
Μιροντόν, μιροντόν, μιρονταῖνε, ὁ
Μάλμπρουχ ὑπάγει εἰς τὸν πόλεμον, καὶ δὲν
γνωρίζει πότε θὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ δὲν γνω-
ρίζει πότε θὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ δὲν γνωρίζει
πότε θὰ ἐπιστρέψῃ.

» Ὡσὺς ἐπιστρέψῃ κατὰ τὸ Πάσχα, ἢ
κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἁγίας Τριάδος.

» Ἀλλ' ἡ ἑορτὴ τῆς ἁγίας Τριάδος πα-
ρέρχεται, καὶ ὁ Μαλμπρούγ δὲν ἐπιστρέφει.

» Ἡ Κυρία Μαλμπρούγ ἀναβάνει εἰς τὸν
πύργον τῆς ὅσον ὑψηλότερα ἤμπορεῖ ν' ἀ-
ναβῇ.

» Παρατηρεῖ μακρόθεν τὸν ἀκόλουθον τοῦ
συζύγου τῆς κατὰμαυρα ἐνδεδυμένον.

» — Ὡραῖς ἀκόλουθε, ἂ, Ὡραῖς ἀκόλουθέ
μου, τί εἰδήσεις φέρεis;

» — Διὰ τὰς εἰδήσεις τὰς ὁποίας φέρω
οἱ ὦραῖοί σας ὀφθαλμοὶ θὰ γύσωσι δάκρυα.

» Ἀφετε πλέον τὰ πορφύρεα ἐνδύματα
καὶ τὰ χρυσοῦφαντα μεταξωτά σας.

» Ὁ Κύριος Μαλμπρούγ ἀπέθανε, ἀπέ-
θανε καὶ ἐτάφη...

» Τὸν εἶδον νὰ τὸν φέρωσιν εἰς τὸν τάφον
τέσσαρες ἀξιωματικοί.

» Ὁ εἰς ἐβάσταζε τὸν θώρακά του, ὁ ἄλ-
λος τὴν ἀσπίδα του.

» Ὁ εἰς ἐβάσταζε τὴν μεγάλην του σπά-
θην, ὁ ἄλλος δὲν ἐβάσταζε τίποτε.

» Πέριξ τοῦ τάφου τοῦ ἐφύτευσαν δεν-
δρολίθανον.

» Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου κλάδου, ἐκελάδει
ἡ ἀηδὼν.

» Εἶδον πετώσαν τὴν ψυχὴν του διὰ μέ-
σου τῶν δαφνῶν.

» Ἐκαστος τότε ἔπασσε μὲ τὴν κοιτίαν
κατὰ γῆς, καὶ ἔπειτα ἐστηκώθη.

» Διὰ νὰ ψάλλῃ τὰς νίκας, τὰς ὁποίας ἐκέρ-
δισεν ὁ Μαλμπρούγ.

» Καὶ ὅταν ἡ κηδεία ἐτελείωσεν, ὑπῆ-
γεν ὁ καθεὶς νὰ κοιμηθῇ.»

Ὁ μασσαλιωτικὸς θούριος (La marseillaise).

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1792 στρατοὶ ἐχ-
θρικοὶ, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ μονάρχου
τῆς Αὐστρίας, ἐστρατοπέδευον παρὰ τὸν
Ῥήνον, ἔτοιμοι ὅπως εἰσβάλωσιν εἰς τὴν
Γαλλίαν καὶ καταπνίξωσιν ἐν αἵματι τὴν
ἀρτιγενῆ ἐπανάστασιν. Ὁ δὲ πρόεδρος
τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τὸν Ἰούλιον τοῦ
αὐτοῦ ἔτους ἐν μέσῳ κατανυκτικῆς σιγῆς
διεκήρυξεν ὅτι ἡ πατρίς κινδυνεύει.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐποιήθη ὁ
μασσαλιωτικὸς θούριος. Ὁ Rou-
get de l'Isle, νέος ἀξιωματικὸς τοῦ μη-

χανικοῦ, συνέθεσε καὶ ποίησιν καὶ μου-
σικὴν ἐν στιγμῇ παραφορᾶς φλογεροῦ
ἐνθουσιασμοῦ εἰς βραχύτατον διάστημα
ἐν μέσῳ συμποσίου ὅπερ ἐδίδετο ὑπὸ τοῦ
δημάρχου τοῦ Στρασβούργου, τῆς πό-
λεως «ἐν ᾗ ὁ κρότος τῶν ὀργάνων τῆς
μάχης ἀκαταπαύστως ἐμιγνύετο μὲ τὸν
κρότον τῶν ὀργάνων τῶν ἑορτῶν.»

Μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀνταξίου τῆς ὑ-
ποθέσεως ὁ διάσημος μυθιστοριογράφος
Alexandre Dumas διηγεῖται τὴν ἱστο-
ρίαν τοῦ μασσαλιωτικοῦ θουρίου,
καὶ τὴν διήγησιν ταύτην παραθέτομεν
ἐνταῦθα διότι εἶναι ἡ εὐγλωττοτέρα πε-
ριγραφὴ τῆς γενέσεως τοῦ ᾠσματος, εἰς
ὃ τὸσαύτας νίκας ὀφείλει ἡ γαλλικὴ ἐ-
πανάστασις.

Ἴδου ἡ διήγησις τοῦ Dumas:

«Τίς θὰ ἦτον ὀνεώτερος Τυρταῖος ὅστις
θὰ ἔρριπτεν ἐν μέσῳ τοῦ καπνοῦ τῶν
κανονίων, τοῦ συριγμοῦ τῶν σφαιρῶν
καὶ τῶν βομβῶν, τὸν ὕμνον τῆς Γαλλίας
κατὰ τοῦ ἐχθροῦ;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὁ ἐνθουσιῶν
καὶ φιλόπατρις Ρουζὲ Δελίλ ἀπεκρίθη.
Ἐγώ!

Καὶ ὥρμησεν ἐκτὸς τῆς αἰθούσης.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν, καθ' ἣν οὔτε
κῆν ἀνησύχησαν διὰ τὴν ἀπουσίαν του,
ὅλα ἐγένοντο, λέξεις καὶ μουσικὴ ὅλα
ἐχύθησαν ἐντὸς τύπου, ὅπως χύνεται τὸ
ἄγαλμα τοῦ θεοῦ.

Ὁ Ρουζὲ Δελίλ ἐπέστρεψε μὲ τὰς
τρίχας τῆς κεφαλῆς ἔρριμέναις εἰς τὰ
ὀπίσω, μὲ τὸ μέτωπον κεκαλυμμένον
ὑπὸ ἰδρώτος, πνευστιῶν ἐκ τῆς πάλης
ἣν ὑπέστη μετὰ δύο οὐρανίων ἀδελφῶν,
τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ποιήσεως.

— Ἀκούσατε! εἶπεν, ἀκούσατε ὅλοι!

Ὁ νεανίας ἦτο βέβαιος περὶ τῆς
μούσης του.

Εἰς τὴν φωνὴν του ὅλοι ἐστράφησαν,
οἱ μὲν κρατοῦντες τὸ ποτήριον εἰς τὴν
χεῖρα, οἱ δὲ κρατοῦντες τὴν φρίσσουσαν
χεῖρα τοῦ γείτονός των.

Ὁ Ρουζὲ Δελίλ ἤρχισεν:

Allons, enfants de la patrie!

Le jour de gloire est arrivé.

Contre nous de la tyrannie
 L'étendard sanglant est levé (bis).
 Entendez-vous dans les campagnes
 mugir ces féroces soldats?
 Ils viennent, jusque dans nos bras,
 égorger nos fils, nos compagnes!...
 Aux armes, citoyens! formez vos bataillons:
 Marchez (bis), qu'un sang impur abreuve nos
 sillons.

«Ἐμπρὸς, τέκνα τῆς πατρίδος, ἀνέτει-
 λεν ἡ ἡμέρα τῆς δόξης! ἡ αἵματηρὰ σημαία
 τῆς τυραννίας ὑψώθη καθ' ὑμῶν. Ἀκούετε
 εἰς τὰς πεδιάδας μας τοὺς ἀγρίους αὐτοὺς
 στρατιώτας μυκωμένους; Ἐρχονται καὶ
 εἰς αὐτὰς τὰς ἀγκάλας μας νὰ σφάζωσι
 τοὺς υἱοὺς μας, τὰς συζύγους μας! Συμπο-
 λῖται εἰς τὰ ὅπλα! πυκνώσατε τὰς φάλαγ-
 γάς σας! Βαδίσωμεν, βαδίσωμεν αἷμα ἀ-
 κάθαρτον ἅς ποτίσῃ τὴν γῆν μας!»

Εἰς τὴν πρώτην ταύτην στροφὴν, ἡ-
 λεκτρικὴ φρικίασις διέτρεξεν ὅλην τὴν
 ὁμήγυριν.

Δύο ἢ τρεῖς ἐνθουσιώδεις κραυγαὶ ἐ-
 ξερῥάγησαν· ἀλλ' ἀμέσως φωναὶ ἀπλη-
 στοὶ νὰ ἀκούσωσι τὰς ἄλλας στροφὰς
 ἔκραξαν·

— Σιωπὴ! σιωπὴ! ἀκούσατε!

Ὁ Ρουζὲ ἐξηκολούθησε μετὰ χειρονο-
 μίας ἐκφραζούσης βαθεῖαν ἀγανάκτησιν·

Que veut cette horde d'esclaves,
 de traitres de rois conjurés?
 pour qui ces ignobles entraves,
 Ces fers dès longtemps préparés?
 Français! pour nous, ah! quel outrage!
 Quels transports il doit exciter!
 C'est nous qu'on ose méditer
 De rendre à l'antique esclavage!...

Aux armes, citoyens!...

«Τί θέλει ἡ ὄρδῃ αὕτῃ τῶν δούλων, τῶν
 προδοτῶν, τῶν συνωμοτῶν βασιλέων; Διὰ
 ποίους τὰ ἄτιμα ταῦτα ἐμπόδια, τὰ πρὸ
 πολλοῦ ἐτοιμασθέντα ταῦτα σίδηρα; Γάλ-
 λοι! δι' ἡμᾶς, ἅ! ποῖα ὕβρις! Ποίας παρ-
 φορὰς μέλλει νὰ διεγείρῃ; Ἡμᾶς τολμῶσι
 νὰ σκέπτωνται πῶς νὰ ἐπαναφέρωσιν εἰς
 τὴν ἀρχαίαν δουλείαν! Συμπολῖται, εἰς τὰ
 ὅπλα!...»

Τὴν φορὰν ταύτην ὁ Ρουζὲ Δελίλ δὲν
 ἔλαβεν ἀνάγκην νὰ προσκαλέσῃ τὸν χο-

ρόν· μία μόνη κραυγὴ ὥρμησεν ἀπὸ ὅλα
 τὰ στήθη·

Formons nos bataillons:
 Marchons, marchons, qu'un sang impur abreu-
 ve nos sillons.

«Πυκνώσατε τὰς φάλαγγάς σας! Βαδί-
 σωμεν, βαδίσωμεν αἷμα ἀκάθαρτον ἅς πο-
 τίσῃ τὴν γῆν μας!»

Ἐπειτα ἐξηκολούθησεν ἐν μέσῳ αὐ-
 ξάνοντος ἐνθουσιασμοῦ·

Quoi! des cohortes étrangères
 Feraient la loi dans nos foyers!
 Quoi! ces phalanges mercenaires
 Terrasseraient nos fiers guerriers!
 Grand Dieu! par des mains enchaînées,
 Nos fronts sous le joug se ploieraient!
 De vils despotes deviendraient
 Les moteurs de nos destinées!...

«Πῶς! τὰ ξένα ταῦτα στήθη θα ἐπιβά-
 λωσι νόμον εἰς τὰς ἐστίας μας; Πῶς! αἱ
 μισθωταὶ αὗται φάλαγγες θὰ καταβάλωσι
 τοὺς ὑπερηφάνους πολεμιστάς μας; Μέγιστε
 Θεέ! διὰ χειρῶν ἀλυσοδέτων τὰ μέτωπά
 μας θὰ καμρθῶσιν ὑπὸ τὸν ζυγόν! Ποταποὶ
 δεσπότης θὰ γίνωσι κύριοι τῆς εἰμαρμέ-
 νης μας!»

Ἐκατὸν στήθη πνευστιῶντα περιέμε-
 νον τὴν ἐπανάληψιν, καὶ πρὶν τελειώσει
 ὁ τελευταῖος στίχος, ἀνέκραξαν·

— Ὁχι! ὄχι! ὄχι!

Ἐπειτα ὁ θεῖος χορὸς ἀντήχησε μετὰ
 παραφορᾶς·

Aux armes, citoyens! formons nos bataillons:
 Marchons, marchons, qu'un sang impur abreu-
 ve nos sillons.

«Συμπολῖται, εἰς τὰ ὅπλα! πυκνώσατε
 τὰς φάλαγγάς σας! Βαδίσωμεν, βαδίσωμεν
 αἷμα ἀκάθαρτον ἅς ποτίσῃ τὴν γῆν μας!»

Τὴν φορὰν ταύτην τοιαύτη φρικίασις
 διέτρεξε τοὺς ἀκροατὰς, ὥστε αὐτὸς ὁ
 Ρουζὲ Δελίλ ἠναγκάσθη νὰ ἀπαιτήσῃ
 σιωπὴν ὅπως δυνηθῇ νὰ ἐξακολουθήσῃ
 τὴν τετάρτην στροφὴν του.

Ἡκροάσθησαν πυρετωδῶς.

Ἡ ἀγανακτοῦσα φωνὴ ἐγένετο ἀπει-
 λητικὴ·

Tremblez, tyrans! et vous, perfides,
L'opprobre de tous les patris,
Tremblez! vos projets parricides
Vont enfin recevoir leur prix.
Tout est soldat pour vous combattre :
S' ils tombent nos jeunes héros,
La terre en produit de nouveaux
Contre vous tout prêts à se battre . . .

« Τρέμετε, τύραννοι, καὶ σεις ἄπιστοι, τὸ
αἷσχος ὅλων τῶν κορμιάτων! Τρέμετε! τὰ
πατροκτόνα σχέδιά σας μέλλουν τέλος νὰ
πληρωθῶσι. Τὸ πᾶν εἶναι στρατιώτης διὰ
νὰ σᾶς πολεμήσῃ. Ἐὰν πέσωσιν οἱ νεαροὶ
ἥρωές μας, ἡ γῆ παράγει ἄλλους ἐτοίμους
νὰ πολεμήσωσι καθ' ἡμῶν. »

— Ναί! ναί! ἔκραξαν ὅλαι αἱ φωναί.

Καὶ οἱ πατέρες ὤθησαν ἐμπρὸς τοὺς
νιούς οἵτινες ἠδύναντο νὰ περιπατῶσι,
καὶ αἱ μητέρες ὕψωσαν εἰς τὸν αἶρα ἐ-
κείνους τοὺς ὁποίους ἐβάσταζαν ἀκόμη
εἰς τὰς ἀγκάλας των.

Τότε ὁ Ῥουζὲ Δελίλ παρετήρησεν
ὅτι ἔλειπεν ἀκόμη μία στροφή· τὸ ἄ-
σμα τῶν παιδίων· χορὸς θεῖος τοῦ μέλ-
λοντος θέρους, τοῦ βλαστάνοντος σπό-
ρου· ἐνῷ δὲ οἱ συμπόται ἐπανελάμβανον
ἐν παραφορᾷ τὴν τρομερὰν ἐπώδην, ἀφῆ-
κε τὴν κεφαλὴν του νὰ πέσῃ μεταξὺ τῶν
χειρῶν του· ἔπειτα, ἐν μέσῳ τοῦ θορύ-
βου, τοῦ ἀλαλαγμοῦ, τῶν ἐπευφημή-
σεων, αὐτοσχεδίασε τὴν ἀκόλουθον
στροφήν.

Nous entrerons dans la carrière
Quand nos aînés n'y seront plus;
Nous y trouverons leur poussière
Et la trace de leurs vertus!
Bien moins jaloux de leur survivre
Que de partager leur cercueil,
Nous aurons le sublime orgueil
De les venger ou de les suivre...

« Θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ στάδιον ὅταν δὲν
θὰ ὑπάρχωσι πλέον οἱ πρεσβύτεροι ἡμῶν·
θὰ ἐπανεύρωμεν τὴν κόνιν των καὶ τὰ ἔχνη
τῶν ἀρετῶν των. Πλειότερον ποθοῦντες νὰ
συμμερισθῶμεν τὸν τάφον των παρὰ νὰ ἐ-
πιζήσωμεν, θὰ ἔχωμεν τὴν θείαν ὑπερηφά-
νειαν ὅτι τοὺς ἐξεδικήσαμεν ἢ τοὺς ἠκο-
λουθήσαμεν! »

Καὶ διὰ μέσου τῶν πνιγομένων ὁλο-
λυγμῶν τῶν μητέρων, τῶν ἐνθουσιωδῶν

ἤχων τῶν πατέρων, ἠκούσθησαν αἱ κα-
θαρὰ φωναὶ τῶν παιδίων ψάλλουσai
ἐν χορῷ.

Aux armes, citoyens! formons nos bataillons :
Marchons, marchons, qu'un sang impur abreu-
[ve nos sillons.

« Συμπολῖται, εἰς τὰ ὅπλα! σχηματίσατε
τὰς φάλαγγάς σας. Βαδίσωμεν, βαδίσωμεν
ἀκάθαρτον αἷμα ὡς ποτίσῃ τὴν γῆν μας! »

— ὦ! ἀλλὰ, ἐψιθύρισεν εἰς τῶν
συμποτῶν, δὲν ὑπάρχει συγγνώμη κατ'
ἐκείνων οἵτινες ἐπλανήθησαν μόνον;

— Περιμένετε, περιμένετε, ἔκραξεν
ὁ Ῥουζὲ Δελίλ, καὶ θὰ ἰδῇτε ὅτι ἡ καρ-
διά μου δὲν εἶναι ἀξία τῆς ἐπιπλήξεως
ταύτης.

Καὶ μετὰ φωνῆς πλήρους συγκινή-
σεως ἔψαλλε τὴν ἀγίαν ταύτην στρο-
φήν, ἐν ᾗ ἐνυπάρχει ὁλόκληρος ἡ ψυχὴ
τῆς Γαλλίας· φιλάνθρωπος μεγάλη,
γενναία, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ αὐτῆς πλανω-
μένη, διὰ τῶν πτερύγων τῆς εὐσπλαγ-
χνίας, ὑπεράνω τῆς ὀργῆς της·

Français! en guerriers magnanimes,
Portez ou retenez vos coups :
Épargnez ces tristes victimes
A regret s'armant contre nous.

« Γάλλοι! ὡς μεγαλόψυχοι μαχηταὶ κτυ-
πᾶτε ἢ κρατεῖτε τὰ κτυπήματά σας· φει-
σθῆτε τῶν ἀθλίων ἐκείνων, θυμάτων τῶν
ἀκουσίως ὀπλισθέντων καθ' ὑμῶν... »

Αἱ χειροκρατήσεις διέκοψαν τὸν ψάλ-
την.

— ὦ! ναί! ἔκραξαν πανταχόθεν·
ἔλεος, συγγνώμη διὰ τοὺς ἀποπλανηθέν-
τας ἀδελφούς μας, διὰ τοὺς δούλους
ἀδελφούς μας, διὰ τοὺς ἀδελφούς τοὺς
ὁποίους ἐξοτρύνουσι καθ' ἡμῶν μὲ τὴν
μάστιγα καὶ μὲ τὴν λόγχην!

— Ναί, ἐπανέλαβεν ὁ Ῥουζὲ Δελίλ,
συγγνώμην καὶ ἔλεος δι' αὐτούς!

Mais le despote sanguinaire,
Mais les complices de Bouillé,
Tous ces tigres qui, sans pitié,
Déchirent le sein de leur mère!...

Aux armes, citoyens! formez vos bataillons.

« Ἀλλὰ κατὰ τῶν αἰμοχαρῶν ἐκείνων

δεσποτῶν, ἀλλὰ κατὰ τῶν συνενόχων τοῦ Βουλιῆ, κατὰ τῶν ἀνιλεῶν τούτων τίγρεων τῶν σχιζόντων τὸν κόλπον τῆς μητρὸς των! εἰς τὰ ὅπλα, συμπολῖται! πυκνώσατε τὰς φάλαγγάς σας!»

— Ναί, ἔκραξαν ὅλοι αἱ φωναί, κατὰ τούτων.

Marchons, marchons, qu'un sang impur abreu-
[ve nos sillons.

«Βαδίζωμεν, βαδίζωμεν ἀκάθαρτον αἷμα ἅς ποτίσῃ τὴν γῆν μας.

— Τώρα, ἔκραξεν ὁ Ῥουζὲ Δελίλ, γονυπετήσατε ὅλοι!

Ῥπήκουσαν.

Μόνος ὁ Ῥουζὲ Δελίλ ἔμεινεν ὄρθιος, ἔθεσεν ἓνα τῶν ποδῶν του ἐπὶ τῆς καθέδρας ἐνὸς τῶν συμποτῶν, ὡς ἐπὶ τῆς πρώτης βαθμίδος τοῦ ναοῦ τῆς Ἐλευθερίας, καὶ ὑψῶν τοὺς δύο βραχίονας πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἔψαλε τὴν τελευταίαν στροφὴν, τὴν πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Γαλλίας ἐπὶ κλησιν.

Amour sacré de la patrie,
Conduis, soutiens nos bras vengeurs.
Liberté, liberté chérie!
Combats avec les défenseurs.
Sous nos drapeaux, que la victoire
Accoure à tes mâles accents;
Que tes ennemis expirants
Voient ton triomphe et notre gloire...

«Ἱερὰ ἀγάπη τῆς πατρίδος, ὁδήγησον, ὑποστήριξον τοὺς ἐκδικητὰς βραχίονάς μας Ἐλευθερία, προσφιλέη ἐλευθερία, πολέμησον μετὰ τῶν ὑπερασπιστῶν σου εἰς τὴν ἀνδρικὴν φωνὴν σου ἅς δράμῃ ἡ νίκη ὑπὸ τὰς σημαίας μας ἅς ἰδῶσιν οἱ ἐκπνέοντες ἐχθροί μας τὸν θρίαμβόν σου καὶ τὴν δόξαν μας!»

— Καλὰ, εἶπε φωνή τις, ἡ Γαλλία ἐσώθη!

Καὶ ὅλα τὰ στόματα, ἐν μιᾷ ὑπερτάτῃ κραυγῇ, ἐτόνισαν τὸ νεκρώσιμον τοῦ δεσποτισμοῦ, τὸν αἶνον τῆς ἐλευθερίας.

Aux armes, citoyens! formons nos bataillons:
Marchons, marchons, qu'un sang impur abreu-
[ve nos sillons.

«Συμπολῖται, εἰς τὰ ὅπλα! πυκνώσατε τὰς φάλαγγάς σας! Βαδίζωμεν, βαδίζω-

μεν αἷμα ἀκάθαρτον ἅς ποτίσῃ τὴν γῆν μας!»

Ἡ χαρὰ ἦτο παράφορος, μεθυστικὴ, παράφρων· ἕκαστος ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πλησίον του· αἱ νεάνιδες ἔδραξαν τὰ ἄνθη των, ἀνθοδέσμας καὶ στεφάνους, καὶ τὰ ἐρρίψαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ποιητοῦ.

Μετὰ τριακονταοκτὼ ἔτη, ἐνῶ μοι διηγείτο τὴν μεγάλην ταύτην ἡμέραν, εἰς ἐμὲ νέον ἄνδρα ὅστις κατὰ πρῶτον ἤδη τῷ 1850 ἤκουσα ψαλλόμενον ὑπὸ τῆς ἰσχυρᾶς φωνῆς τοῦ λαοῦ τὸν ἱερὸν τοῦτον ὕμνον—μετὰ τριακονταοκτὼ ἔτη τὸ μέτωπον τοῦ ποιητοῦ ἤστραπτεν ἀπὸ τοῦ οὐράνιον σέλας τοῦ 1792.

Καὶ εἶχε δίκαιον!

Πῶς δὲ καὶ ἐγὼ αὐτὸς, γράφων τὰς τελευταίας ταύτας στροφάς, νὰ ἦμαι ὁλος συγκεκινημένος; πῶς, ἐνῶ ἡ δεξιὰ μου χαράσσει τρέμουσα τὸν χορὸν τῶν παιδίων, τὴν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Γαλλίας ἐπὶ κλησιν, ἡ ἀριστερά μου ἀπομάσσει δάκρυ ἑτοιμον νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ χάρτου;

Ἡ αἰτία εἶναι διότι ὁ ἱερὸς Μασσαλιωτικὸς ὕμνος εἶναι ὄχι μόνον κραυγὴ πολεμικὴ, ἀλλὰ καὶ ὄρμημα ἀδελφικόν· διότι εἶναι ἡ βασιλικὴ καὶ ἰσχυρὰ χεὶρ τῆς Γαλλίας τεταμένη πρὸς ὅλους τοὺς λαούς· διότι θὰ ἦναι πάντοτε ὁ τελευταῖος στεναγμὸς τῆς θνησκούσης ἐλευθερίας καὶ ἡ πρώτη κραυγὴ τῆς ἀναγεννωμένης ἐλευθερίας!» *)

Ὁ Rouget de l'Isle πρὶν ἢ ποιήσῃ τὴν μασσαλιώτιδα εἶχε γράψῃ ποιημάτιά τινα μετρίας ἀξίας· καὶ μετὰ τὴν μασσαλιώτιδα δὲ οὐδὲν ἔργον ἀντάξιον αὐτῆς ἐποίησε· τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι τὰ μεγάλα γεγονότα παράγουσι τὰ μεγάλα φιλολογικὰ ἔργα, τὰ δὲ μεγάλα γεγονότα εἰς τὸ πλῆθος ὀφείλονται· τότε συμβαίνει ἄνθρωποι καὶ μετρίας ἀκόμη ἱκανότητος, νὰ γίνονται διερμηνεῖς τῶν ἰδεῶν τοῦ λαοῦ, καὶ νὰ γράφωσιν ἔργα μεγάλα, διότι παρὰ τοῦ λαοῦ λαμβάνουσι τὴν ἔμπνευσιν. Ν. Γ. Π.

*) Ἄλ. Λουμζ, Ἡ Κόμησσα Σαρνὺ· μετάφρασις Α. Σκαλίδου. Τόμ. Δ'. σ. 433 κς.